

CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR ADDYSG GREFYDDOL (SACRE)

Cofnodion cyfarfod y Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (SACRE) a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Tŷ Russell, Ffordd Churton, y Rhyl dydd Llun, 12 Hydref 2009 am 10.00 a.m.

PRESENNOL

Cynrychiolwyr Cyngor Sir Dinbych

Cynghorwyr C.M. Evans, G.C. Evans, G.A. Jones ac M.M. Jones

Arsyllwr: Cynghorydd D. Owens

Cynrychiolwyr Cymdeithasau Athrawon

M. Bradshaw, L. Linaker ac M.B. Lloyd

Cynrychiolwyr Enwadau Crefyddol

H. Ellis, R. Elms, a B. Wyn Evans

HEFYD YN BRESENNOL

Arolygydd/Ymgynghorydd AG (GC), Pennaeth Gwella Ysgolion a Chlerc SACRE (KEJ)

YMDDIHEURIADAU

Cynghorwyr C. Hughes a J. Yorke ynghyd â S. Harris, M. Hatch, y Parchedig B.H. Jones, M. Ludenbach, T. Ap Siôn ac E. Wright

Hefyd, derbyniwyd ymddiheuriad am absenoldeb oddi wrth y Cyfarwyddwr Corfforaethol: Dysgu gydol Oes.

MYFYRDOD TAWEL

Dechreuodd y cyfarfod gydag ychydig funudau o fyfyrddod tawel.

376 URDDO'R CADEIRYDD NEWYDD

Yn unol â chyfansoddiad SACRE Sir Ddinbych, urddwyd yr Is-gadeirydd presennol, y Cynghorydd M.M. Jones yn Gadeirydd ar gyfer 2009-11.

Diolchodd y Cadeirydd i'r Cadeirydd oedd yn ymddeol, y Parchedig B.H. Jones am ei waith ar ran SACRE dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Manteisiodd hefyd ar y cyfle i groesawu'r Cynghorydd C.M. Evans a Mrs. M. Phillips i'w cyfarfod SACRE cyntaf.

Cynghorwyd yr Aelodau bod urddo'r Cadeirydd newydd hefyd yn golygu diwedd cyfnod aelodaeth Mrs. M.B. Lloyd ar y Cyngor fel cyn Gadeirydd. Er mwyn cadw Mrs. Lloyd fel aelod ar SACRE, cynigiodd y Cadeirydd y dylid ei phenodi fel aelod cyfetholedig o'r pwyllgor.

PENDERFYNWYD y dylid penodi Mrs. M.B. Lloyd fel aelod etholedig ar SACRE Sir Ddinbych.

377 ETHOL IS-GADEIRYDD NEWYDD

Gwahoddodd y Cadeirydd enwebiadau ar gyfer penodi Is-gadeirydd ar gyfer 2009-11 o blith cynrychiolwyr cymdeithas yr athrawon yn unol â Chyfansoddiad SACRE Sir Ddinbych. Cynigiwyd ac eiliwyd penodi Mrs. M. Bradshaw fel Is-gadeirydd am y ddwy flynedd nesaf. Felly:-

PENDERFYNWYD penodi Mrs. M. Bradshaw fel Is-gadeirydd SACRE Sir Ddinbych ar gyfer 2009-11.

378 MATERION BRYS

Nid oedd unrhyw fater brys i'w ystyried gan y pwyllgor.

379 COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion y cyfarfod o'r Cyngor Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol (SACRE) a gynhaliwyd ar 6 Mehefin, 2009 (dosbarthwyd ynghynt).

Materion yn Codi –

Tudalen 1 - Eitem Rhif 2 - Cyflwyniadau gan benaethiaid ysgolion am ganlyniadau arholiadau - dywedodd Miss. H. Ellis fod gwahodd ysgolion uwchradd i SACRE wedi profi'n fuddiol iawn ac yn brofiad gwerthfawr. Cadarnhaodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG fod SACRE wedi cytuno i barhau'r arfer o wahodd ysgolion i drafod canlyniadau arholiadau mewn cyfarfodydd yn y dyfodol. Mewn ymateb i gwestiwn gan Mrs. M.B. Lloyd, hysbysodd y Pennaeth Gwella Ysgolion yr aelodau am sefyllfa darpariaeth ôl 16 yn y Rhyl. Dywedodd hefyd fod canlyniadau TGAU yn Ysgol Uwchradd y Rhyl, yn gyffredinol, wedi gwella'n sylweddol o'r flwyddyn flaenorol.

***PENDERFYNWYD** derbyn a chymeradwyo cofnodion cyfarfod SACRE a gynhaliwyd ar 6 Mehefin 2009 fel cofnod cywir.*

380 CYFLWYNIAD: PARTHED YSGOL GYNRADD LLYWELYN, Y RHYL

Gwahoddodd y Cadeirydd Ms. Maxine Bradshaw i roi ei chyflwyniad ar ddarpariaeth AG ac addoli cyfunol yn Ysgol Gynradd Llywelyn.

Dywedodd Ms. M. Bradshaw ei bod yn teimlo hi'n ffrainc fel aelod o SACRE i arsylwi ar gyflwyniadau eraill gan ysgolion a dywedodd ei bod yn hapus i rannu ei phrofiad ysgol gyda SACRE.

Cynghorwyd yr Aelodau bod Ysgol Llywelyn yn ysgol gynradd gymuned gyda thua 520 o ddisgyblion, er bod niferoedd yn disgyn. Roedd dalgylch yr ysgol yn gymysg iawn o ardaloedd preswyl preifat a llely ar rent a thua 2% o ddisgyblion o leiafrifoedd ethnig/ grefyddau eraill.

Gyda chymorth cyflwyniad power point, gwnaeth Ms. Bradshaw sylw ar Addoliad Cyfunol o fewn yr ysgol fel a ganlyn:-

- roedd yn cael ei gynnal ar wahân yn yr Adrannau Babanod a lau ar ddyddiau penodol
- roedd y pennaeth yn cymryd un gwasanaeth ym mhob adran bob wythnos
- roedd dosbarthiadau'n gyfrifol am arwain un gwasanaeth ym mhob adran
- roedd themâu'n cael eu hawgrymu a'u rhoi mewn ffeil ac roedd cofnod yn cael ei gadw o wasanaethau dosbarth
- pan nad oedd plant yn cyfarfod fel adran gyfan, roedd dosbarthiadau'n cael eu gwasanaeth eu hunain yn eu hystafelloedd
- roedd pob adran yn cael ymarfer canu emynau bob wythnos er mwyn hybu cyfleoedd i addoli a myfyrio
- roedd gwyliau Cristnogol yn cael eu dathlu ymhob adran, fel arfer dan arweiniad dosbarth
- cynhaliwyd gwasanaethau i ddathlu'r Nadolig mewn eglwysi lleol yn y gymuned
- gwnaethpwyd defnydd o Weddi'r Arglwydd a'r Fendith yn y Gymraeg a'r Saesneg ynghyd ag emynau Cymraeg a Saesneg

Roedd Addysg Grefyddol yn cael ei dysgu'n wahanol yn yr Adrannau Babanod a lau fel a ganlyn:-

- Addysg Grefyddol yn Adran y Babanod –
 - yn cael ei haddysgu'n arwahanol ym mhob dosbarth yn wythnosol
 - wedi'i chysylltu i mewn i'r thema draws gwricwlaidd pan fyddai hynny'n briodol
 - yn dathlu cysylltiadau gydag ysgol yn India drwy rannu gwaith prosiectau ayyb.
 - ymweliadau ag eglwysi/mannau o ddiddordeb lleol wedi'u hymgorffori i mewn i unedau gwaith

- Addysg Grefyddol yn yr Adran Iau –
 - yn cael ei haddysgu'n arwahanol ym mhob dosbarth fel unedau gwaith hanner tymor
 - wedi'i chysylltu i themâu gwaith mewn meysydd pwnc eraill pan fyddai hynny'n briodol
 - datblygwyd astudio Hindŵaeth o'r Cyfnod Sylfaen oherwydd cysylltiadau'r ysgol gydag India
 - cyflwynwyd Iddewiaeth hefyd ym Mlwyddyn 6 fel rhan o'u hastudiaeth
 - ymweliadau ag eglwysi/mannau o ddiddordeb lleol wedi'u hymgorffori i mewn i unedau gwaith

Drwy gydol y cyflwyniad, dangoswyd nifer o luniau o ymweliadau a gweithgareddau gan ddisgyblion o fewn gwahanol grwpiau blwyddyn ac roedden nhw ar gael i aelodau eu gweld. Wrth gloi ei chyflwyniad, cyfeiriodd Ms. Bradshaw at ryngweithio cymunedol gyda phlant Blwyddyn 6 yn canu carolau mewn cartrefi preswyl lleol adeg y Nadolig, plant o gôr yr ysgol wedi cymryd rhan nifer o weithiau yng Ngwasanaeth Nadolig Cytun y Rhyl a rhoddion yn cael eu rhoi i nifer o elusennau dros gyfnod y flwyddyn ysgol.

Manteisiodd yr Aelodau ar y cyfle i ofyn cwestiynau i Ms. Bradshaw am wahanol agweddau darpariaeth AG o fewn yr ysgol, gan gyfeirio'n arbennig at: gyflwyno gwahanol grefyddau a dealltwriaeth y disgyblion o'r rhain; dyraniad adnoddau ar gyfer darpariaeth AG o fewn yr ysgol a'r modd o hybu'r Cwricwlwm Cymraeg o fewn y pwnc.

Talodd y Cadeirydd deyrnged i'r gwaith a wnaed yn yr ysgol wrth ddarparu Addoliad Cyfunol ac AG a diolchodd i Ms. Bradshaw am ei chyflwyniad diddorol ac addysgiadol.

PENDERFYNWYD:-

- (a) *derbyn a nodi'r cyflwyniad ar Addysg Grefyddol yn Ysgol Llywelyn, y Rhyl, ac*
- (b) *anfon llythyr o ddiolch at bennaeth yr ysgol yn cydnabod y cyflwyniad a gafwyd gan Ms. M. Bradshaw.*

381 DADANSODDIAD O ADRODDIADAU AROLWG ESTYN

Cyflwynodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG adroddiad (dosbarthwyd ynghynt) oedd yn dadansoddi canlyniadau arolygon diweddar y pedair ysgol a gynhaliwyd rhwng mis Ionawr 2009 a mis Mehefin 2009 ar ddarpariaeth Datblygiad, Ysbrydol, Moesegol, Cymdeithasol a Diwylliannol (SMSC) ac Addysg Grefyddol pan oedd yn rhan o'r arolwg. Cynhaliwyd arolygon yn Ysgol VP Llanelwy, Ysgol CP Christchurch CP, Ysgol CP Henllan, ac Ysgol Bro Elwern ac roedd hanes byr o bob ysgol wedi'i ymgorffori i mewn i'r adroddiad.

Cyflwynodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG grynoded byr o'r darganfyddiadau oedd yn berthnasol i bob ysgol gan egluro ac esbonio materion penodol mewn ymateb i gwestiynau aelodau. Roedd yn braf nodi'r 70 sylw cadarnhaol ar gyfer SMSC ar draws y pedair ysgol a arolygwyd gyda dim ond 6 sylw negyddol ar draws tair ysgol. Roedd pob ysgol wedi cael graddfa 2 neu uwch ar gyfer darpariaeth SMSC. Roedd adran Addysg Grefyddol yr adroddiad yn cyfeirio at un ysgol yn unig: Ysgol CP Henllan gyda 14 sylw cadarnhaol a dim un sylw negyddol na diffygion pwysig yn cael eu cofnodi. Roedd Mrs. M.B. Lloyd yn siomedig i nodi nad oedd tair o'r ysgolion wedi'u harolygu ar gyfer AG o gofio'r newid i'r broses arolygu. Mewn ymateb i gwestiwn gan Ms. L. Linaker, cadarnhaodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG fod gan ysgolion eglwys eu harolwg eglwysig eu hunain oedd ar wahân.

PENDERFYNWYD:-

- (a) *derbyn a nodi'r adroddiad;*

- (b) *anfon llythyr at yr ysgolion a gafodd arolwg yn eu llongyfarch am y nodweddion da a nodwyd a chynnig gwasanaethau'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG a'r Swyddogion Gwella Ysgolion ar gyfer unrhyw faes datblygu neu brif faterion yr oedd angen talu sylw iddyn nhw; a*
- (c) *gofyn i'r Awdurdod Addysg Lleol ddsbarthu'r llythyrau uchod.*

382 DRAFFT O ADRODDIAD BLYNYDDOL 2008-09

Cyflwynodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG ddrafft o Adroddiad Blynyddol SACRE Sir Ddinbych 2008-09 (dosbarthwyd ynghynt) oedd yn rhoi manylion gweithgareddau SACRE yn ystod y flwyddyn academaidd flaenorol gan gynnwys cyngor a roddwyd i'r awdurdod lleol ynghyd â'r materion lleol a chenedlaethol eraill.

Atgoffwyd yr Aelodau ei bod yn un o'r gofynion statudol i SACRE lunio Adroddiad Blynyddol ar ei waith i'w gyflwyno i'r Adran Plant, Addysg, Dysgu gydol Oes a Sgiliau (DCELLS) erbyn 31 Rhagfyr. Dilynwyd canllawiau DCELLS wrth lunio'r adroddiad.

Amlinellodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG gynnwys yr adroddiad oedd yn cynnwys y cyngor a roddwyd ac a weithredwyd gan yr awdurdod lleol o safbwynt Addysg Grefyddol a'r Maes Llafur y cytunwyd arno: Dulliau addysgu, y dewis o ddeunyddiau addysgu a darparu Hyfforddiant Cyntaf i Athrawon; ac Addoliad Cyfunol. Dywedodd hefyd y byddai'r cyfeiriad o fewn y ddogfen at yr awdurdod addysg lleol yn cael ei newid i awdurdod unedol fel y derminoleg gywir. Roedd materion lleol a chenedlaethol eraill wedi'u cynnwys o fewn yr adroddiad ac amlygodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG yr anawsterau wrth geisio llenwi'r manau gwag ar SACRE a'r ymdrechion a wnaed i wneud hyn. Roedd hyn yn cynnwys gohebu gyda'r Cyngor Eglwysi Rhyddion yng Nghymru oedd wedi cynnig defnyddio eu cysylltiadau i gynorthwyo SACRE i llenwi'r manau gwag. Nododd y Cadeirydd nad oedd Ms. M. Colbert bellach yn aelod o SACRE a chytunodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG i newid cyfansoddiad SACRE yn unol â hyn.

Wrth ymateb i gwestiynau gan y Cynghorydd C.M. Evans, dywedodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG fod yn rhaid cofnodi canlyniadau arholiadau ar wahân i fechgyn a merched. Cadarnhaodd hefyd fod Addysg Grefyddol yn un o'r gofynion statudol er y gallai rhieni a disgyblion ôl 16 benderfynu peidio â mynychu'r gwersi.

Roedd yr Aelodau'n fodlon derbyn yr adroddiad fel cofnod cywir o waith SACRE ac roedden nhw'n mynegi eu diolch i'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG am ei waith yn paratoi'r ddogfen hon.

PENDERFYNWYD:-

- (a) *o wneud y newidiadau y cyfeiriwyd atyn nhw uchod, cymeradwyo Adroddiad Blynyddol SACRE Sir Ddinbych 2008-09 fel adroddiad cywir o waith SACRE, a*
- (b) *gofyn i'r Awdurdod Addysg Lleol drefnu cyfieithu, argraffu a dosbarthu'r adroddiad i'r holl ysgolion a cholegau yn Sir Ddinbych ac eraill y mae'r ddeddf yn eu henwi ac a nodwyd yn yr adroddiad.*

383 CYFLWYNO YMGYNGHORYDD NEWYDD AG

Dywedodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG wrth yr aelodau y byddai Mr. Philip Lord, Pennaeth AG a Dirprwy Bennaeth y Gyfadran yn Ysgol John Bright, Llandudno yn cymryd drosodd wrtho fel yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG newydd ym mis Ionawr 2010. Dywedodd am y sgiliau y byddai Mr. Lord yn eu cyflwyno i'r swydd a'i gariad at AG i'w wneud yn bwnc gorau y gallai fod. Eglurodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG y byddai'n cael ei eilio i baratoi ar gyfer ymddeol. Roedd ef yn symud ymlaen i'w swydd newydd fel Cyfarwyddwr Canolfan AG a Datblygiad Ffydd St. Giles ar ôl hanner tymor a byddai'n ymddeol o'r awdurdod lleol ym mis Medi 2010.

Diolchodd y Pennaeth Gwella Ysgolion i'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG am ei holl waith caled i godi safonau AG yn Sir Ddinbych ac i hybu gwella ysgolion. Cyflwynodd y Cadeirydd fasedg grog i'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG fel arwydd o werthfawrogiad a thalodd deyrnged i'w wasanaeth rhagorol a'r gefnogaeth a'r arweiniad gwerthfawr oedd wedi'u rhoi i'r ysgolion. Roedd aelodau SACRE

yn adleisio'r sylwadau hynny. Diolchodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG i'r aelodau am eu geiriau caredig gan ddweud iddo ei hystyried hi'n fraint cael gweithio gydag ysgolion Sir Ddinbych a bod yr awdurdod lleol wedi bod yn hynod gefnogol. Oherwydd gwybodaeth a chyfoeth profiad yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG, cynigiodd y Cynghorydd G.A. Jones y dylai gael ei benodi fel aelod cyfetholedig o SACRE. Diolchodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG i'r aelodau am y gwahoddiad a chadarnhaodd y byddai'n barod i dderbyn os byddai ei gyflogwr newydd yn fodlon i hynny. Felly:-

PENDERFYNWYD bod Mr. G. Craigen yn cael ei benodi fel aelod cyfetholedig o SACRE Sir Ddinbych.

Ar yr adeg hon (11.15 a.m.) gadawodd y Pennaeth Gwella Ysgolion y cyfarfod.

384 CYMDEITHAS SACRE CYMRU

Cofnodion WASACRE – 24 Mehefin 2009

Cyflwynodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG, er gwybodaeth i'r aelodau, gofnodion drafft (dosbarthwyd ynghynt) cyfarfod Cymdeithas SACRE Cymru (WASACRE) a gynhaliwyd yng Ngwesty'r Ffesant Gwylt, Llangollen ar 24 Mehefin 2009 gyda Sir Ddinbych yn gwahodd.

Roedd y Cadeirydd yn falch bod nifer anrhydeddus o aelodau SACRE Sir Ddinbych wedi mynychu'r cyfarfod ac adroddodd am lwyddiannau'r diwrnod. Ychwanegodd yr Arolygydd/Ymgynghorydd AG fod nifer o sylwadau cadarnhaol wedi'u derbyn am rôl Sir Ddinbych yn lletya'r cyfarfod. Cymeradwyodd Mrs. M.B. Lloyd araith agoriadol Cadeirydd y Cyngor Sir oedd yn dangos ei chefnogaeth i waith pwysig SACRE.

PENDERFYNWYD derbyn cofnodion WASACRE a gynhaliwyd ar 24 Mehefin 2009.

Cyn cau'r cyfarfod, atgoffodd y Cadeirydd yr aelodau y byddai cyfarfod nesaf SACRE'n cael ei gynnal ar 24 Chwefror 2010 yn Neuadd y Sir, Rhuthun.

Yn olaf, diolchodd y Cadeirydd i Gyfieithydd y Cyngor a Chlerc SACRE am eu gwaith a diolchodd yn arbennig i'r Arolygydd/Ymgynghorydd AG a dymunodd yn dda i'r dyfodol iddo gan gyfleu ei werthfawrogiad am ei waith caled a'i wasanaeth i SACRE.

Daeth y cyfarfod i ben am 11.20 a.m.
